

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Történettudományi Intézet

2087 Piliscsaba-Klotildliget, Egyetem utca 1. (Pf.1.)

Telefon: 26/375-375/2956

Fax: 26/374-570

Szemponatok a szakdolgozat elkészítéséhez

A diploma megszerzésére készülő hallgató választhat az egyes oktatók által meghirdetett **szakdolgozati témákból**, azonban ezek általában szakterületre utalnak, és nem a pontos és jól körülhatárolt, leszűkített, konkrét tárgy címét adják meg. A szakterületek tovább bonthatók, bizonyos témák több szakterületet is érinthetnek.

1.1 Mi alapján válasszon témát?

- eddigi tanulmányai során milyen szakdolgozattá fejleszthető témával foglalkozott (előismerettel rendelkeznek a tárgyról)
- elhelyezkedését, továbbtanulását milyen témaválasztás segítené
- van-e olyan terület, település, amelyhez erős személyes kötődése van, kiemelten érdekli önt
- az az oktató, tanár, vagy szakember, akinek a személyisége, munkája hatást gyakorolt önre, az ő szakterületéről válasszon témát, és kérje föl konzulensnek

A szakterület és a *téma* kiválasztása nem azonos a dolgozat *tárgyának* meghatározásával. Ez előtt javasolt legalább egy, a területre vonatkozó átfogó szakirodalmi mű átolvasása. Javasolt továbbá a témával foglalkozó szakfolyóiratok utolsó számainak átnézése.

Minden a szakdolgozat érdekében kézbe vett, fellelt forrásról készítsen a kezdetektől bibliográfiai cédulát vagy jegyzetet, amely pontos cíMLEÍRÁST tartalmaz! (Formai követelményekről lásd alább!)

A szakirodalmi tájékozódást követően fogalmazza meg azt a kérdést, kérdéseket (*téma*), amelyre a szakdolgozatban választ fog keresni, adni. A terület pontos körülhatárolása fontos, és a jó problémafelvetést az alábbi szempontok figyelembevétele segíti:

- kapcsolódjon konkrétumhoz a témaválasztás, általánosságban fogalmazni, összegző elméleti kutatást végezni kezdőnek nagyon nehéz
- időben és térben úgy határolja le a feladatot, hogy a dolgozat terjedelmén belül érdemi, értékelhető munkát végezhesen
- olyan témát válasszon, amely kutatható, azaz rendelkezik hozzáférhető szakirodalommal, és nem lezárt, azaz van kutatható/vizsgálatra érdemes területe
- vegye figyelembe a rendelkezésre álló időt, ehhez igazodva készítsen esetleg munkatervet.

1.2 Témavázlat

A kérdésfelvetést egyeztesse a konzulenssel, és ezt követően készítse el a témavázlatot.

A témavázlatban javasolt a dolgozat tervezett szerkezetének, felépítésének rendjében vázaltszerűen ismertetni az egyes fejezetek tartalmát. Az egy-másfél oldalnyi témavázlat tartalmazhatja:

- a problémafelvetést, amire a választ keresi (cím, alcím, előszó)
- a vizsgált szakterületet pontos megnevezését és a szükséges előismeretek áttekintését

- a vizsgálat módszerét és leírását, indoklással, a kérdésfelvetésre vonatkozó részletes válasz felépítését
- a várt/feltételezett következtetést, az eredmények összegzését, azaz a választ.

1.3 A dolgozat tagolása

A **bevezetésben** át kell tekinteni a terület szakirodalmát, (kutatás)történetét, ezzel igazolja a szerző, hogy rendelkezik a munka elvégzéséhez szükséges előismeretekkel.

A **tárgyalásban** az elvégzett munkát kell ismertetni. Ne feledkezzen el erről: úgy fogalmazzon, hogy az adott területen napi jártassággal nem rendelkező szakember számára is áttekinthető és érthető legyen a szöveg. Idegen szavak túlzó, felesleges használatát kerülje, csak olyan kifejezéseket alkalmazzon, amelyek a tudásszintjének megfelelnek, és jelentésüket ismeri. Szükséges indokolni, hogy miért az adott módon végzi a kutatást, és a módszert is részletesen ismertesse.

A **befejezés** nem föltétlenül végleges lezárása a témának, hanem egy kutatási szakasz eredményeinek összegzése. Világossá kell tenni, hogy milyen célt tűzött ki, és egyértelművé tenni, hogy a kapott válasz, kutatási eredmény válasz a problémafelvetésre. Azaz a dolgozat önmagában kerek egész, önálló alkotás.

Természetesen ez az általános séma tovább bontható **alfejezetekre** (főként a középső szakasz), kiegészíthető **melléklettel**, amelynek tervezett tartalmát és terjedelmét szintén írja be a témavázlatba.

2. Formai ajánlások

Törekedjen a dolgozaton belüli formai és tartalmi következetességre!

2.1 Földrajzi nevek írása

Ha az adott névnek van a magyar történeti irodalomban meggyökeresedett alakja, akkor az a használandó. Például: *Konstantinápoly*, *Hadrianopolisz*, *Kaffa*. Ezek általában megtalálhatók a *Történelmi Világtalaszban*. Számos földrajzi névnek van magyar változata. Ha ilyen létezik, mindig ez a használatos! Például: *Bécs*, *Krakkó*, *Boroszló*, *Milánó*, *Grác*. Fontos, hogy minden földrajzi hely fekvését ellenőrizni kell valamely történeti atlaszban. Ez sok félreértést eloszlat! Ha az adott névnek több, különböző történeti időszakokhoz kapcsolódó, vagy különböző nyelvű alakja létezik, akkor kívánatos az első előfordulás esetében ezeket zárójelben mind megadni. A jelenlegi országhatárokat figyelembe vevő névalak mindig közlendő. Például: *Danzig (Gdańsk, Dancka)*. Kívánatos a speciális mellékjeleket, ékezeteket alkalmazó nyelvek esetében ezekre a jelekre külön is figyelni és a neveket az adott nyelv helyesírási szabályai szerint közölni.

2.2 A személynevek esetében is a magyar történeti irodalomban megszokott alakok alkalmazandók. Ennek megfelelően az uralkodók, szentek, pápák, főpapok neve magyar formában írandó. Idegen nyelvű szakirodalom használata esetén külön figyelni kell, hogy az adott műben alkalmazott névalakok átvehetők-e a magyar nyelvű dolgozatba. Nem *Augustine*, hanem *Ágoston*, nem *Innocent*, hanem *Ince* a használatos névalak. Ügyeljen latin ábécével átírt nem latin betűs személy-, és helyneveknek a magyar helyesírás szabályai szerinti átírására is.

2.3 Helyesírás

A magyar nyelvű szakdolgozatoknak mindig a magyar helyesírási szabályok figyelembevételével kell íródni! Ha a szerző bizonytalanok érzik magukat ebben, akkor támaszkodjon a *Magyar helyesírási szótár* anyagára!

2.4 Kép, illusztráció

Képet, illusztrációt csak megfontoltan érdemes használni. Nem ajánlott csak azért használni egy képet, hogy „színesítse” a mondanivalót. Ugyanakkor, ha egy kép elemzése a dolgozat szerves részét képezi, akkor kívánatos a kép beillesztése. Hasonló elvek érvényesítendőek a térképek, táblázatok közlésénél is. Minden esetben meg kell adni az adott kép, térkép, táblázat forrását. Ha az Internetről származik a kép, akkor ebben az esetben a digitális hivatkozásokról írt elvek alkalmazandók.

3. A Történettudományi Intézet cíMLEÍRÁSI ÉS HIVATKOZÁSI AJÁNLÁSAI SZAKDOLGOZATHOZ

A tudományos igényű írásoknál, így a szakdolgozatok estében is elengedhetetlen a megfelelő tudományos apparátus közlése. Ez a lapalji jegyzetektől és a mű végén álló bibliográfiától áll. Végjegyzetek használatát kerüljék!

Már a témavázlat kialakításakor érdemes elkezdni a **szakirodalomjegyzék** elkészítését, amelyet javasolt a munka előrehaladtával folyamatosan bővíteni. Minden egyes szakirodalomról, forrásról egyedi, önálló cédulát is érdemes készíteni, amelyen a pontos cíMLEÍRÁS mellett két-három soros, a mű tartalmára utaló bemutatás is szerepel.

R. Kiss István

A magyar helytartótanács I. Ferdinánd korában és 1549–1551. évi leveles könyve. Budapest, 1908.

A kötet első része a helytartótanácsról szóló ismertető tanulmány. Második felében a levelezés anyag időrendi sorrendben. A vége felé érdekes adatok a tagok fizetésére vonatkozóan!

A tudományos dolgozatok formai követelményeire vonatkozólag a magyar irodalomban több eltérő módszer él egymás mellett. Különböző kiadók, illetve szakfolyóiratok más-más elveket követnek. Részletesen lásd a *könyvtárinformatika* tárgy honlapjának megfelelő oldalain: <http://biblsrc.btk.ppke.hu/kvth>.

Minden leírásnak tartalmaznia kell a szerző/k nevét és a mű címét, ezt követi a megjelenés ideje (év) (internetes forrásnál a megtekintés időpontja: év, hó, nap) és helye (folyóiratban, tanulmánykötetben megjelent forrás esetén ennek pontos adatai, internet esetén az a pontos link, amelyen a hivatkozott forrás megnyílik).

Minden dokumentumfajta vonatkozik, hogyha bizonyos adat nem található, akkor ennek hiányát minden esetben jelezni kell: név nélkül, szerző ismeretlen, évszám nélkül, hely ismeretlen, stb. Értelemszerű rövidítés megengedett (n. n., é. n., h. n.).

A bibliográfia rendezett adatsor, ha más indokoltabb rendezőelv nincs, akkor ABC rendben szerepelnek az adatok, SZERZŐ, illetve a tétel ELSŐ szava szerint.

A Történettudományi Intézet az alábbi példák alapján javasolja a címleírások elkészítését.

Monográfiák, tanulmánykötetek:

Séma: *Szerző-k:* Cím. Szerkesztő. [ha van] Kötet száma. Megjelenés helye, éve. Terjedelem. (Sorozat címe, kötet száma).

Hermann Egyed: A katolikus egyház története Magyarországon 1914-ig. München, 1973.

Hahn István–Kákossy László–Komoróczy Géza: Az ókor története II. Bp., 1986.

Szegedy-Maszák Mihály: Irodalom és művészetek a 18. sz. elejétől napjainkig. In: A magyarságtudomány kézikönyve. Szerk. Kósa László. Bp., 1991. 541–642.

Óze Sándor: Apokaliptika és nemzeti mítoszok. In: Uő: A Határ és a Határtalan. XVI. századi identitáselemek vizsgálata Magyarországon. Bp., 2006. 261–302.

Folyóiratok

Séma: *Szerző-k:* Cím. Folyóirat neve. Évfolyam(megjelenési év)kötetszám terjedelem.

Kubinyi András: Az 1505. évi rákosi országgyűlés és a szittya ideológia. Századok 140(2006)2 361–374.

Lexikon szócikk

Ha az adott szócikk szerzője megállapítható, akkor a szerző neve mindenképp feltüntetendő.

Ha a szócikk szerzőjének a neve nem állapítható meg, akkor is minél pontosabb hivatkozás szükséges.

Kovács Sándor Iván: Esterházy Pál. In: Új magyar irodalmi lexikon. I. Bp., 1994. 212.

Digitális forrásra utaló hivatkozások

Egyre több forrás, vagy szakirodalom érhető el a Világhálón vagy digitális adathordozón keresztül. Természetesen ezekre is hivatkozni kell a dolgozat jegyzeteiben, vagy bibliográfiájában, de mivel ezen hivatkozások szabályai a magyar történeti dolgozatok esetében még nem kiforrottak, így a következő elvek érvényesítendőek.

CD-ROM: Mivel általában egy CD-ROM-nak is van szerzője, címe, kiadója, esetleg a kiadási szám analógiájaként felfogható verzió-száma, így a lehetőségek szerint a könyvekre való hivatkozás szabályai követendőek.

Engel Pál: Magyar középkori adattár. Bp., Arcanum Adatbázis Kft., 2001. (Középkori magyar genealógia)

Ha olyan CD-ROM-ot használ, amely egy nyomtatásban korábban megjelent mű digitális kiadását tartalmazza, akkor a CD-ROM-ra való hivatkozás mellett/helyett az eredeti műre is utalhat, ha annak minden ehhez szükséges adatát tudja.

Internetes honlapokra való hivatkozás: Ezek esetében, ha lehet, adja meg, hogy ki, vagy mely intézmény szolgáltatja az adott információt. A pontos elérési idő megadására szükség van, mert az Internet sajátosságainak megfelelően a lenti címen lévő anyag onnan lekerülhet, vagy megváltozhat.

Tusor Péter: Katolikus konfesszionalizáció a kora újkori Magyarországon. Egyetemi jegyzet. PPKE-BTK, 2008. http://histor.btk.ppke.hu/down/hist_eccl_lib-1.pdf (2008. május 12.).

Levéltári jelzet (a FONS ajánlása alapján)

Nem elegendő a felhasznált dokumentum csomó vagy dobozszinten megadott pontos jelzete, szükséges megadni a fond címét is. A szöveges cím mélységéhez és formai szempontjaihoz jó alapot biztosít: *Kosáry Domokos:* Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába. I. köt. 1. Általános rész I–II. Bp., 1970., illetve az egyes repertóriumok.

Például, ha arra a dokumentumra hivatkozunk, amely a Magyar Országos Levéltárban a jezsuita rend rendházainak iratai között található, akkor nem elegendő a jegyzetben azt írni, hogy: MOL E 152, hanem fel kell oldani az irat-csoport rövidítését is:

MOL E 152 Magyar kincstári levéltárak, Magyar Kamara Archívuma. Acta Jesuitica.

A levéltár nevének rövidítése, a szekció betűje és a fond száma után nem teszünk sem vesszőt, sem pontot (lásd ehhez a levéltári repertóriumokat is).

A levéltárakra és a fondokra is többször hivatkozhatunk, ilyen esetben az első előfordulás alkalmával két módon adhatjuk meg a további rövidítést, a fondoknál a fondszámmal és címmel:

1. Magyar Országos Levéltár (= MOL) E 152 Magyar kincstári levéltárak, Magyar Kamara Archívuma. Acta Jesuitica. (= E 152 Acta Jesuitica.)

2. Az Egri Érsekség Levéltára (a továbbiakban: EÉL) Gazdasági Levéltár. I. Acta Jurium. Liber 5. Fundatio seminarii Agriensis. (a továbbiakban: Fundatio sem. Agr.)

Hivatkozás, jegyzetelés

Magától értetődő, hogy egy tudományos igényű dolgozat nagy részét már ismert adatok, összefüggések alkotják. Ezért természetes, hogy egy szakdolgozat nagyobb része nem eredeti, önálló alkotás, hanem mások szellemi termékének átvétele. A hivatkozás azt jelöli, hogy honnan származik a dolgozatban felhasznált előismeret. A jegyzetben közölt hivatkozással jelöljük a forrást, hitelesítjük az adatot, szakirodalmi ismereteinket bizonyítjuk

Fontos, hogy a jegyzet egyértelműen visszakereshető legyen, ezért szerepeljen minden önálló egység mellett a pontos helymegjelölés.

Ha a jegyzetekben egy műre többször hivatkozik, akkor csak az első esetben adja meg a teljes cíMLEÍRÁST. A továbbiakban rövidítve hivatkozzon rá! A rövidítések használatánál is legyen **következetes!**

J. Újváry Zsuzsanna: „Csak az nevét viseljük az békességnek...” Oszmán hódoltatás és hódító levelek a Dunántúlon a XVII. században. In: Mindennapi élet a török árnyékában. Piliscsaba, 2008. 15–34. 18.

J. Újváry Zs.: i. m. 2008. 19. vagy J. Újváry Zs.: „Csak az nevét viseljük... i. m. 19.

Jegyzetelésben használatos magyar rövidítések (a törzsszövegben kerülje a rövidítéseket!):

- ha a megjelenés helye Budapest: Bp. (minden más települést kiírunk)
- kötettség megadáskor a kötet szó: *köt.*
- vesd össze: *vö.*
- ugyanő: *uő*
- ugyanott: *uo.*
- idézett mű: *i. m.* (szóközzel!)
- lásd: *l.* vagy *ld.*
- jegyzet: *jz.* vagy *jegyz*

A Bibliára, illetve klasszikus művekre való hivatkozás esetén természetesen más elvek a követendőek, tehát például a Bibliára nem oldalszám alapján kell hivatkozni, hanem a könyv és a fejezet megadásával.

Ha szó szerint idézünk valakitől, akkor minden esetben kell idézőjelet használni, és jegyzetben a pontos származási helyet megadni. Ez a hivatkozás, amelyet minden érdemi adat átvételénél is meg kell ismételni. Minden ami nem közismert, vagy köztudott, hanem speciális információ, amely a dolgozat témájához szorosan kapcsolódik, és nem a dolgozatíró által végzett kutatás eredménye, hivatkozással látandó el az adott helyen, ahol a szövegben szerepel.

A hivatkozást tanácsos a törzsszöveggel együtt készíteni, a jegyzetek utólagos beszúrása, jelölése nehéz, és nem végezhető el mindig pontosan.

A jegyzet nem csak hivatkozás lehet! Ide kerülhetnek olyan kiegészítések is, amelyeknek a törzsszövegben való szerepeltetése nem indokolt, de a dolgozatíró fontosnak tartja szerepeltetni (életrajzi adatok, fogalommagyarázatok stb.).

4. Technikai szempontok

- A dolgozat szövegében ne alkalmazzon rövidítéseket! Kerülendők az *ill., száz., dec. 20., É-Európa*, illetve hasonló rövidítések!
- A századokat mindig következetesen adja meg (római vagy arab számmal)! A számítógépes szövegszerkesztő programok sajátos beállításuk miatt gyakran a pont utáni szót automatikusan nagybetűvel kezdik. Pl.: *XVI. Századi fejlemények...* Erre ügyeljenek!
- A szövegben előforduló idegen kifejezéseket, esetleges idegen nyelvű részeket dőlt, azaz *kurzív* betűvel nyomtassa!
- A szövegben előkerülő neveket vagy címeket dőlttel szokás szedni,
- A szóbeli előadásmódra utaló fordulatok kerülendők! Pl.: *Nézzük meg alaposabban!* vagy *Most látjuk csak az igazi jelentőségét...*

– A dolgozat szövegét 12 pontos betűvel nyomtassa, és 1,5-es sorközt alkalmazzon. Javasolt betűtípus: Times New Roman. Az archaizáló, vagy túl díszes betűtípus alkalmazása mindenképp kerülendő. A törzsszöveg minimális terjedelme 25 oldal.

5. Tájékoztató irodalom

Balogh László–Sinkovics Balázs: Segédlet szemináriumi- és szakdolgozatok készítéséhez. In: Középkori egyetemes történelem. Térképvezetők gyűjteménye. Szerk. Szántó Richárd. Magyar Elektronikus Könyvtár 04818 (<http://mek.oszk.hu>)

Eco, Umberto: Hogyan írjunk szakdolgozatot. Bp., 1971 [és azóta sok kiadás]

Kornis Gyula: Bevezetés a tudományos gondolkodásba. A tudomány fogalma és rendszere. Bp., 1922.

Uő: A tudományos gondolkodás. A tudós lelki alkata I–II. Bp., 1943.

Piliscsaba, 2008. június 11.

Internetes források alapján összeállította, szerkesztette: Guitman Barnabás

Jóváhagyta:

M. Kiss Sándor
intézetvezető